

การบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาด เชื้อไวรัสโควิด-19 นครราชสีมา*

MANAGEMENT OF SOCIAL WELFARES WORK IN THE CRISIS OF THE COVID-19 PANDEMIC OF NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระณพพทร คุณวิโร

Phra Nopparit Gunaaviro

วัดลาดบัวขาว

Wat Lat Bua Khao

Corresponding Author E-mail: 6301204220@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพในการบริหารจัดการ 2. ศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการ 3. นำเสนอวิธีการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในภาวะวิกฤตการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในนครราชสีมา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 25 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิอีก 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพในการบริหารจัดการ 1. จุดแข็ง คือ ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ 2. จุดอ่อน คือ การขาดทรัพยากรและบุคลากร รวมถึงการประสานงานที่ไม่เป็นระบบ 3. โอกาส คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรเน้นย้ำ และ 4. อุปสรรค คือ การขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร 2. องค์ประกอบในการบริหารจัดการ พบว่า 1. การวางแผนเริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์และจัดสรรทรัพยากร 2. การลงมือปฏิบัติเน้นการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและให้บริการทางการแพทย์ 3. การตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้รับบริการ และ 4. การปรับปรุงแก้ไข มุ่งเน้นการประเมินผลและพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ 3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม สังคหวัตถุ 4 ในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประกอบด้วย 1. ทาน เน้นการให้สิ่งของจำเป็นและบริการทางการแพทย์ 2. ปิยวาจา ให้ความสำคัญกับการสื่อสารสุภาพและให้กำลังใจ 3. อตถจริยา

*Received August 21, 2024; Revised September 10, 2024; Accepted October 6, 2024

ครอบคลุมการจัดหาสิ่งจำเป็น การสนับสนุนการศึกษา และส่งเสริมสุขภาพ และ 4. สมานัตตตา เน้นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสุขภาพจิตแก่ประชาชน 4. วิธีการบริหารจัดการงานช่วยเหลือประชาชนประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1. การสงเคราะห์ทางวัตถุ มีการแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์ป้องกันโรค ยารักษาโรค และ 2. การสงเคราะห์ทางจิตใจ มีการให้คำปรึกษาสนับสนุนทางจิตใจ เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; งานช่วยเหลือประชาชน; สาธารณะสงเคราะห์; โควิด-19

Abstract

This research article aimed: 1. To study the management situation 2. To study the management process 3. To present methods of managing social work during the crisis of the COVID-19 pandemic in Nakhon Ratchasima conducted by the qualitative research method. Data were collected by in-depth interviewing 25 key informants and 9 participants in focus group discussions. The tool used was an in-depth interview script and data were analyzed by descriptive interpretation.

The research results were found that 1. Management conditions were: 1. Strengths were the leadership of the Sangha, human resource management, and the effective use of technology. 2. Weaknesses were the lack of resources and personnel, including unsystematic coordination. 3. Opportunities were the development of management systems and the creation of cooperation between various sectors should be emphasized. 4. Threats were the lack of budget and personnel. 2. Management components were found that: 1. Planning started with situation analysis and resource allocation. 2. Plan Implementation focused on establishing a coordination center and providing medical services. 3. Monitoring and evaluating operations, collecting data and opinions from service recipients. 4. Improvements and corrections focused on evaluation and development of staff skills. 3. The application of Buddhist principles, specifically the Sanghavatthu 4, for managing social welfare work included the following aspects: 1. Dana, generosity This emphasized providing essential items and medical services 2. Piyavaca, pleasant speech, focused on polite communication and offering encouragement, fostering a supportive and positive environment.

3. Atthacariya; beneficial conduct. This involves securing necessary resources, supporting education, and promoting health. 4. Samanattata, consistency, emphasizing continuous and consistent operations helps to ensure economic stability and mental health for the public, creating a reliable support system. 4. Methods of managing public welfares work, consisting of 2 aspects 1. Material assistance, distributing food, drinking water, disease prevention equipment, and medicine 2. Mental assistance, providing counseling, mental support, and disseminating correct information.

Keywords: Management; Public Assistance; Public Welfare; COVID-19

บทนำ

โรคไวรัสโควิด-19 มีต้นกำเนิดจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่ถูกค้นพบครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ในเดือนธันวาคม 2019 เชื้อไวรัสนี้มีความคล้ายคลึงกับไวรัสโคโรนาที่เคยก่อให้เกิดโรคซาร์ส (SARS) และเมอร์ส (MERS) ซึ่งเป็นโรกระบบทางเดินหายใจที่เคยระบาดมาก่อนหน้านี้ เชื่อกันว่าไวรัสโควิด-19 มีต้นกำเนิดจากสัตว์ป่า โดยเฉพาะค้างคาว ซึ่งเป็นพาหะของไวรัสโคโรนาหลายชนิด การแพร่ระบาดสู่มนุษย์อาจเกิดขึ้นผ่านสัตว์ตัวกลางที่ยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัด หลังจากการระบาดในอู่ฮั่น ไวรัสได้แพร่กระจายอย่างรวดเร็วไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกผ่านการเดินทางของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดการระบาดใหญ่ที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสุขภาพของประชาชนและเศรษฐกิจโลก องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การระบาดของโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2020 และต่อมาได้ประกาศให้เป็นการระบาดใหญ่ (Pandemic) ในเดือนมีนาคม 2020 (ฟูกูลิน ตรีสุโกศล และคณะ, 2566)

การระบาดของโควิด-19 สร้างความท้าทายต่อการบริหารงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมา ซึ่งมีประชากรหนาแน่นและหลากหลายทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาหลักคือการขาดแคลนทรัพยากรบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ (ธัญญารัตน์ สระแก้ว และศิวัช ศรีโศคนกุล, 2565) การเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่ไม่ทั่วถึง และการขาดความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกันโรค

การล็อกดาวน์ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสูญเสียรายได้และต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน การจัดการปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ในช่วงแรก ขาดข้อมูลชัดเจนและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงเร็ว ทำให้การวางแผนยากลำบาก (ณัฐพร อินทะกันท์, 2567) หน่วยงานต้อง

ปรับตัวและพัฒนากลยุทธ์ใหม่ เช่น การจัดตั้งศูนย์ประสานงานฉุกเฉิน การใช้เทคโนโลยีติดตามสถานการณ์ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน การให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยลดความตื่นตระหนกและสร้างความเชื่อมั่นในมาตรการของรัฐ อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการจัดสรรทรัพยากร การประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการสร้างความยั่งยืนในการช่วยเหลือในระยะยาว การเรียนรู้จากประสบการณ์นี้จะเป็นบทเรียนสำคัญในการพัฒนาระบบการจัดการวิกฤตในอนาคต (อัษฎาวุธ สุวดี, 2565)

การสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครราชสีมาเป็นการแสดงบทบาทสำคัญของพระภิกษุสงฆ์ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งในแง่ของการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดนี้ทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ (ยุทธนา พุนเกิดมะเริง และพิชิต ปริมาตร, 2557) เนื่องจากพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางที่เชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมาถูกนำไปใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาส (พระสมุห์วศิน วิสุทโธ, 2563) การสาธารณสุขสงเคราะห์จึงเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งดำเนินการตามระเบียบมหาเถรสมาคมและอำนาจหน้าที่ของพระสงฆ์ (พระครูสุธรรมธีรานุยุต (ธีรศักดิ์ ธมมธีโร) และคณะ, 2565) อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในภาวะวิกฤตการระบาดของโควิด-19 ยังขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีความรู้และจิตอาสา รวมถึงขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงาน แม้ว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ บ้าน วัด และโรงเรียนจะได้รับการตอบรับที่ดี แต่ยังมีคำถามว่า พระสงฆ์สามารถได้พยายามชักชวนพระภิกษุสงฆ์ข้าราชการ และชาวบ้านเข้าร่วมเป็นจิตอาสาในการทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวในการช่วยกิจการคณะสงฆ์และการสงเคราะห์ชุมชน การบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในภาวะวิกฤตนี้มีปัญหาหลายประการ ผู้วิจัยซึ่งเป็นพระในนครราชสีมาจึงมีความตั้งใจที่จะพัฒนาการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพและปรากฏผลเป็นรูปธรรม สามารถเข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไปในสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนครราชสีมา

3. เพื่อนำเสนอวิธีการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 ท่าน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มพระสงฆ์สามเณรที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 10 รูป กลุ่มพระสงฆ์และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 8 คน กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน และกลุ่มนักวิชาการทางด้านการจัดการเชิงพุทธจำนวน 2 รูป และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 รูปหรือคน เป็นผู้เชี่ยวชาญในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 นครราชสีมา การเลือกผู้ให้ข้อมูลและผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลเชิงลึกและมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยที่ศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ คัมภีร์พระไตรปิฎก และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสุ่มแบบเจาะจง ตามที่กำหนดไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและครบถ้วน 1. เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะศึกษาประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์อย่างละเอียดล่วงหน้า พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเสียงและสมุดจดบันทึก เพื่อใช้ในการระหว่างการสัมภาษณ์ 2. ในขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการให้ข้อมูล โดยจะเริ่มจากการแจ้ง

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปสำหรับการบันทึกข้อมูล ทั้งนี้ยังได้แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าข้อมูลทั้งหมดที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ เพื่อสร้างความมั่นใจและความสบายใจให้กับผู้ให้ข้อมูลในการแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย ซึ่งเป็นการนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนนี้ช่วยให้สามารถจัดระเบียบข้อมูลที่ซับซ้อนให้เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่จัดเรียงแล้วมาตีความหมาย เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งช่วยให้สามารถอธิบายและสรุปผลข้อมูลได้อย่างละเอียดและครอบคลุม ทั้งนี้ การวิเคราะห์เชิงพรรณนาจะช่วยให้เห็นภาพรวมของข้อมูล และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนครราชสีมา จุดแข็ง คือ พระสังฆาธิการมีภาวะผู้นำสูง มีการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น จุดอ่อน คือ การขาดทรัพยากรและบุคลากร การประสานงานที่ไม่เป็นระบบ และการขาดการสนับสนุนทางจิตใจที่เหมาะสม โอกาส คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากร การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อุปสรรค คือ การขาดทรัพยากรและบุคลากรที่เพียงพอ การขาดแคลนงบประมาณ และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนครราชสีมา พบว่า 1. การวางแผน (Plan) โดยทางคณะสงฆ์วิเคราะห์สถานการณ์ จัดตั้งคณะทำงาน และวางแผนการจัดสรรทรัพยากร 2. การลงมือปฏิบัติ (Do) ด้วยการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน แจกจ่ายสิ่งของ และให้บริการทางการแพทย์ 3. การตรวจสอบ (Check) ประเมินผลการดำเนินงาน รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้รับบริการ 4. การปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแผนงาน เพิ่มประสิทธิภาพการบริการ และพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม สังคหวัตถุ 4 พบว่า 1. ทาน (การให้) มุ่งเน้นการให้ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ มีการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นอย่างโปร่งใสและทั่วถึง พร้อมทั้ง

จัดบริการทางการแพทย์และดูแลสุขภาพจิต 2. ปิยวาจา (คำพูดสุภาพ) ให้ความสำคัญกับการสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน และให้กำลังใจในทุกขั้นตอน 3. อัถถจริยา (ทำประโยชน์แก่เขา) ครอบคลุมทั้งการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐาน การสนับสนุนการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพ และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 4. สมานัตตตา (ปฏิบัติตัวเสมอต้นเสมอปลาย) ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. วิธีการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนครราชสีมา พบว่า 1. การสงเคราะห์ทางวัตถุ มีการแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์ป้องกันโรค ยารักษาโรค และอุปกรณ์การศึกษา รวมถึงการจัดหาที่พักชั่วคราวและสนับสนุนการผลิตหน้ากากอนามัย 2. การสงเคราะห์ทางจิตใจ มีการให้คำปรึกษา สนับสนุนทางจิตใจ เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง และพัฒนาระบบเตือนภัย นอกจากนี้ยังมีการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และวางแผนนโยบายระยะยาวเพื่อรับมือกับวิกฤตในอนาคต การดำเนินการทั้งสองด้านนี้ช่วยให้ประชาชนสามารถเผชิญกับวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความเป็นอยู่ทางกายภาพและสภาพจิตใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการบริหารงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมาช่วงโควิด-19 มีจุดแข็งที่ภาวะผู้นำของพระสงฆ์และการใช้เทคโนโลยี จุดอ่อนขาดทรัพยากรและบุคลากร โอกาสอยู่ที่การพัฒนาระบบและความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ แต่อุปสรรคคือ การขาดแคลนงบประมาณและการประสานงานที่ไม่เป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิฑูรนคราภิรักษ์ (อนุชาติ อยู่ยิ่ง) (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งอยู่ที่ภาวะผู้นำของพระสงฆ์และคณะสงฆ์ใกล้ชิดประชาชน มีความเชื่อถือและศรัทธาต่อกัน ร่วมมือกันทำงาน จึงบริหารโครงการได้ผลดี ด้านจุดอ่อน คือบุคลากรที่มีความสามารถจำนวนน้อยไม่พอที่จะช่วยงาน ด้านโอกาส คือ การกระจายอำนาจ และความร่วมมือระหว่างภาคส่วนให้แต่ละอำเภอได้ทำงานอย่างอิสระ ด้านปัญหาอุปสรรค คือ ทักษะการปฏิบัติงานและประสบการณ์ของบุคลากรมีน้อยและขาดความร่วมมือและการประสานงานที่เป็นระบบ

2. องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมาช่วงวิกฤตโควิด-19 ประกอบด้วย 1. การวางแผน (Plan) ซึ่งคณะสงฆ์วิเคราะห์สถานการณ์ ตั้งคณะทำงาน และวางแผนการจัดสรรทรัพยากร 2. การลงมือปฏิบัติ (Do) โดยการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน แจกจ่ายสิ่งของ และให้บริการทางการแพทย์ 3. การตรวจสอบ (Check) ที่เน้นการประเมินผลการดำเนินงานและรวบรวมข้อมูลจากผู้รับบริการ และ

4. การปรับปรุงแก้ไข (Act) ซึ่งนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแผนงาน เพิ่มประสิทธิภาพ การบริการ และพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์ไพฑูรย์ สิริภทฺโท (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทศน์ วิถีพุทธ ผลการวิจัยพบว่า ในขั้นตอนการวางแผน (Plan) วัดมีบทบาทสำคัญในการกำหนด แนวทางและเป้าหมายการพัฒนาชุมชน การลงมือปฏิบัติ (Do) วัดได้ดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิ กองทุนเพื่อช่วยเหลือคนยากจนและผู้ประสบภัยพิบัติ การตรวจสอบ (Check) พบว่า พระผู้ใหญ่มีความรู้และใส่ใจในการช่วยเหลือสังคม ทำให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน การปรับปรุงแก้ไข (Act) ควรมุ่งเน้นการสนับสนุนบุคลากร เงิน และอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์มีประสิทธิภาพมากขึ้น วัดมีศักยภาพเป็นสถานที่ ที่ประชาชนสามารถใช้บริการได้อย่างเต็มที่

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม สังคหวัตถุ 4 ในการบริหารจัดการงานสังคม สงเคราะห์ช่วงโควิด-19 ในนครราชสีมา ได้แก่ 1. ทาน (การให้) ที่มุ่งเน้นการให้ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยมีการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นอย่างโปร่งใสและทั่วถึง พร้อมทั้งจัดบริการ ทางการแพทย์และดูแลสุขภาพจิต 2. ปิยวาจา (คำพูดสุภาพ) ที่ให้ความสำคัญกับการ สื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน และให้กำลังใจในทุกขั้นตอน 3. อตถจริยา (ทำประโยชน์แก่เขา) ซึ่งครอบคลุมทั้งการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐาน การสนับสนุนการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพ และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และ 4. สมานัตตตา (ปฏิบัติตัว เสมอต้นเสมอปลาย) ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์ไฉน) (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการสงเคราะห์ประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัด ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญ 4 ประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ 1. การยึดหลักการ ดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งรวมถึงการสงเคราะห์ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ 2. คือ การบริหารจัดการงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ที่ประกอบด้วย การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงปฏิบัติให้ดี 3. การมีส่วนร่วมของชุมชน 3 ประสานตามหลัก บวร ซึ่งหมายถึงบ้าน วัด และโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน อย่างใกล้ชิด และ 4. การปฏิบัติงานสงเคราะห์ต่อประชาชนด้วยหลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่ ทาน (การให้) ที่เน้นการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ปิยวาจา (คำพูดสุภาพ) ที่ใช้ในการ สื่อสารและให้กำลังใจ อตถจริยา (ทำประโยชน์แก่เขา) ที่มุ่งเน้นการทำประโยชน์และ ช่วยเหลือชุมชน และสมานัตตตา (ปฏิบัติตัวเสมอต้นเสมอปลาย) ที่สร้างความเชื่อมั่นและ ความไว้วางใจ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเหล่านี้ช่วยให้การสงเคราะห์ประชาชนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. วิธีการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมาช่วงโควิด-19 ประกอบด้วย 1. การสงเคราะห์ทางวัตถุ เช่น แจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์ป้องกันโรค 2. การสงเคราะห์ทางจิตใจ เช่น ให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางจิตใจ นอกจากนี้ยังมีการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และวางแผนนโยบายระยะยาวเพื่อรับมือกับวิกฤตในอนาคตทั้งสองด้านนี้ช่วยให้ประชาชนเผชิญวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูไพศาลวัฒน์คุณ (สมพร จิตบุญโย) (2557) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. การสงเคราะห์ทางวัตถุวัดมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและเกื้อกูลชุมชนผ่าน การจัดการทรัพยากรและสาธารณสมบัติอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหา ในด้านระบบงาน แผนงาน และโครงการที่ไม่ชัดเจน รวมถึงปัญหาด้านบุคลากรและการประสานงาน 2. ในด้านการสงเคราะห์ทางจิตใจ วัดมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือในชุมชน แต่ยังมีปัญหาด้านการสื่อสารที่ทำให้คนไม่ค่อยรู้และสังคมยังไม่ เข้าใจ การปรับปรุงการสื่อสารและการประสานงานจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ งานสาธารณสงเคราะห์ของวัด การเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในชุมชนจะช่วย ลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

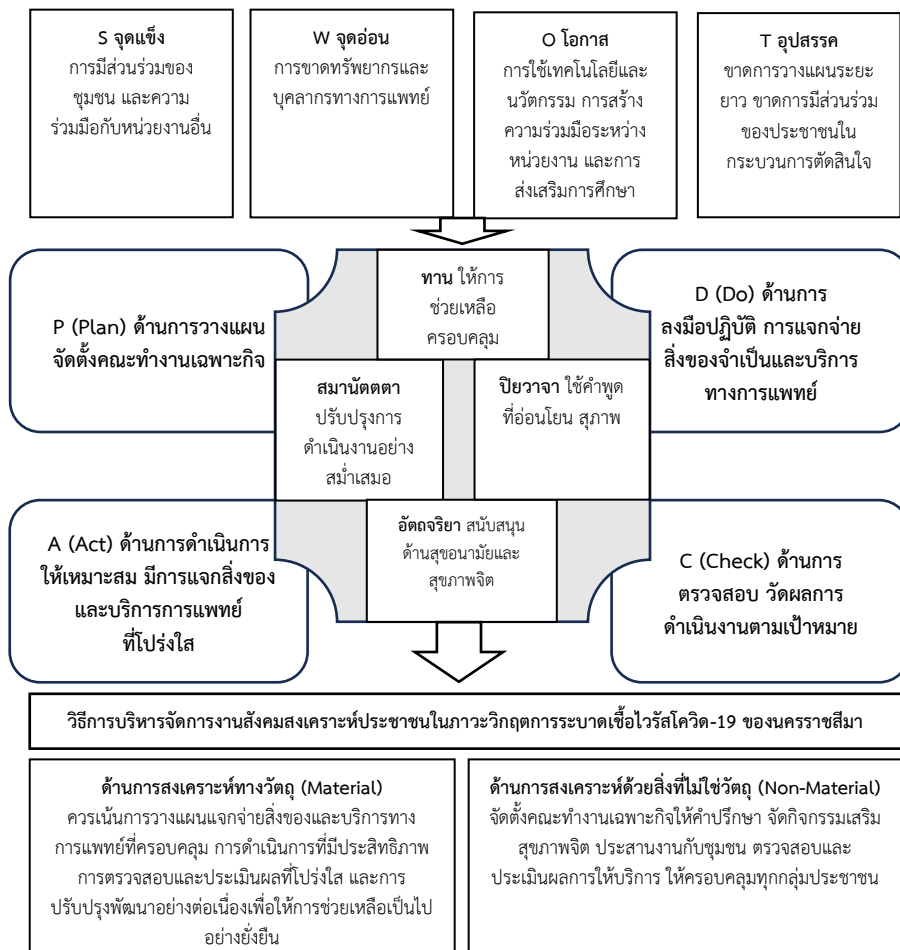
องค์ความรู้จากการวิจัย

การบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมาช่วงโควิด-19 มี 1. จุดแข็ง คือ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ 2. จุดอ่อนยังคงอยู่ที่ การขาดทรัพยากรและบุคลากรที่เพียงพอ การประสานงานที่ไม่เป็นระบบ และการขาดการสนับสนุนทางจิตใจ 3. โอกาสในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการใช้เทคโนโลยี สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อวิกฤตได้ การสร้างความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชนจะช่วยเสริมกำลังในการจัดการวิกฤต 4. อุปสรรคสำคัญคือการขาดแคลนงบประมาณและการสื่อสารที่ไม่ชัดเจน ซึ่งทำให้การดำเนินงานล่าช้าและไม่ตรงกับ ความต้องการของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและ การดำเนินงานจะช่วยให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมาช่วง โควิด-19 ประกอบด้วยสี่ขั้นตอนหลัก 1. การวางแผน (Plan) เริ่มจากการวิเคราะห์ สถานการณ์และจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อจัดสรรทรัพยากรและสื่อสารข้อมูลอย่าง ชัดเจน 2. การลงมือปฏิบัติ (Do) รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและจุดบริการ ทางแพทย์เคลื่อนที่ การสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง และการให้คำปรึกษาด้านจิตใจ

3. การตรวจสอบ (Check) มุ่งเน้นการประเมินผลการดำเนินงานและการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน และ 4. การปรับปรุงแก้ไข (Act) ใช้ผลการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแผนงาน เพิ่มจุดบริการทางการแพทย์ และเสริมสร้างการสื่อสารและการสนับสนุนด้านจิตใจ การทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้การบริหารจัดการมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ประชาชนในภาวะวิกฤตการระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 นครราชสีมา มีดังนี้

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม สังคหวัตถุ 4 ในการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ช่วงโควิด-19 ในนครราชสีมา ประกอบด้วย 1. ทาน (การให้) ที่เน้นการแจกจ่าย

สิ่งของจำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส พร้อมการให้บริการทางการแพทย์และดูแลสุขภาพจิตอย่างเหมาะสม 2. ปิยวาจา (คำพูดสุภาพ) ที่ใช้ในการสื่อสารอย่างสุภาพและ

ให้กำลังใจ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดความตึงเครียด 3. อตถจริยา (ทำประโยชน์แก่เขา) ที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการศึกษา สุขภาพจิต และความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชน และ

4. สมานัตตตา (ปฏิบัติตัวเสมอต้นเสมอปลาย) ที่เน้นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และเท่าเทียม สร้างความไว้วางใจและความโปร่งใส การประยุกต์ใช้หลักเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนในการเผชิญกับวิกฤตและอนาคต

วิธีการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ในนครราชสีมาช่วงโควิด-19 ประกอบด้วย การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคณะสงฆ์ควรจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจและใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลและการสื่อสาร การวางแผนการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นต้องโปร่งใสและเข้าถึงได้ทั่วถึง การสนับสนุนด้านสุขภาพจิตและการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาเป็นสิ่งสำคัญ ควรจัดกิจกรรมลดความเครียดและเสริมสร้างกำลังใจ การร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยเสริมสร้างทรัพยากรและความสามารถ

ในการตอบสนองต่อวิกฤต ด้านการสงเคราะห์ทางจิตใจ ควรมีทีมสนับสนุนสุขภาพจิตที่พร้อมให้คำปรึกษาตลอด 24 ชั่วโมง และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อสร้างความสงบและกำลังใจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน จะสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์ควรมีการพัฒนากระบวนการสื่อสารและการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือ

2. คณะสงฆ์ควรมีการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนเป็นไปอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

3. คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากรที่ เพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์จัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางสำหรับการช่วยเหลือประชาชนในภาวะวิกฤต ศูนย์นี้จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายข้อมูล รวมถึงการ

ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. คณะสงฆ์จัดทำแผนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ แผนการฝึกอบรมนี้ควรครอบคลุมถึงการจัดการภาวะวิกฤต การสื่อสารในภาวะวิกฤต และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือ การพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรจะช่วยให้พวกเขาสามารถรับมือกับสถานการณ์วิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะสงฆ์สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนเป็นไปอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายนี้จะช่วยให้ทรัพยากรและความสามารถของแต่ละหน่วยงานถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดการซ้ำซ้อนในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ต่อการบริหารจัดการงานสังคมสงเคราะห์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในนโยบายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ

2. ควรขยายขอบเขตของการศึกษาและการวิเคราะห์ไปยังพื้นที่อื่น ๆ นอกเหนือจากจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อสรุปที่ครอบคลุมและสะท้อนความต้องการและความสนใจของประชาชนในวงกว้าง

3. ควรใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายและครอบคลุม เช่น การสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพร อินทะกันต์. (2567). การบริหารปกครองแบบร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐด้านการจัดการแก้ไขวิกฤตปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเรือนจำแห่งหนึ่งในภาคเหนือ. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 7(1), 18-35.

ธัญญารัตน์ สระแก้ว และศิวัช ศรีโศคนางกุล. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการช่วยเหลือและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษา : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development*, 7(2), 347-362.

- พระครูพิฑูรณคาราภิรักษ์ (อนุชาติ อยู่ยิ่ง). (2564). *การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูไพศาลวัฒนคุณ (สมพร ฐิตปุณฺโญ). (2557). *ประสิทธิผลการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดในจังหวัดปทุมธานี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสมุห์ไพฑูรย์ สิริภทฺโท. (2564). *รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ ในจังหวัดนครปฐม* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุธรรมธีรานุยุต (ธีรศักดิ์ ธมฺมธีโร) และคณะ. (2565). การบริหารงานเชิงพุทธกับบริบทคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 5(2), 157-168.
- พระราชวัลลาจารย์ (ดาวเรือง อาจารคุณ). (2564). *รูปแบบการสงเคราะห์ประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์วศิน วิสุทฺโธ (พงษ์ศักดิ์). (2563). พระสงฆ์การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ : บทบาทและความสำคัญ. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 2(1), 357-366.
- พุทฺถิน ตรีสุโกศล และคณะ. (2566). กรณีศึกษาการบริการวัดขึ้นแก่ประชาชนนอกสถานพยาบาลเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันชุมชน ณ ศูนย์ฉีดวัคซีนกลางบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 32(2), 333-344.
- ยุทธาน พูนเกิดมะเร็ง และพิชิต ปรีมาตร. (2557). *การบูรณาการหลักการดูแลสุขภาพตามหลักพระพุทธศาสนาของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำวัด* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัษฎาฐ สวัสดิ์. (2565). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บ้านเป็นฐานในช่วงวิกฤติโควิด-19*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 9(5), 252-267.